

LITTERATURA RUMAUNTSCHA

Nina Dazzi lascha ir poesias scu barchinas

Cul titul «Papardets» preschainta Nina Dazzi in lügl 2026 sieu debüt lirik. Ad es ün poemari chi cuntegna 68 poesias ramassedas düraunt ils ultims duos decennis. Nina Dazzi do al public ün’invista in sia chaschetta zuppada e fo cuaida da s’aviciner a poesias. L’anteriura magistra quinta a la FMR da quist prüm pass i’l muond lirik.

ANNA BOTT/FMR PUTER

Il debüt lirik da Nina Dazzi da Zuoz es ün poemari cun 68 poesias our dal s-chazi da l’autura e magistra da pü bod. La collecziun edida illa Chasa Editura Rumantscha invida a las lecturas ed als lectuors da fer ün viedi poetic tres cuntred-gias luntaunas e spazis interns. L’oriunda Same-drina evra quist’invista al public precis zieva ch’ella ho ragiunt in favrer l’eted da pensiun. Es que üna casualited? In ün möd pera cha Nina Dazzi tuorna cun «Papardets» dad ün viedi e do a las lecturas ed als lectuors ün’invista in sieu diari ch’ella ho scrit düraunt quel temp.

La prüm’ouvra da l’anteriura magistra

Il nom da Nina Dazzi es per bgeras e bgers conoto culla magistra primara (guarda eir boxa), ch’ella es steda düraunt passa 20 ans in vschinauncha a Puntraschigna e Zuoz. Ad oters es ella cuntschainta scu autura da divers Impuls sün RTR. Daspö l’an 2019 ho ella publicho singulas poesias in revistas u antologias.

Però la dumanda es natürelmaing: Cu më vain Nina Dazzi sün ün poemari e perche fo ella que pür uossa? Na be las scholaras ed ils scolars da pü bod haun fat lur via da la vita zieva cha d’eiran a scoula tar Nina Dazzi – e s’haun sviluppous. Eir la magistra ho fat sia via. Ella ho, oter cu forsà las scholaras ed ils scolars, scrit sü tscherts aspets e purtretts ch’ella ho scuviert düraunt sieu viedi da vita düraunt ils ultims decennis. «Mia resposta per quella dumanda es fich simpla: tuot a sieu temp», disch Nina Dazzi na fermamaing surpraisa da la dumanda. A nun es uscheja cha scriber poesias füss üna nouva paschiun per ella. Però vis nun ho il public quists texts lirics simplamaing na auncha fin uossa. «Quist es mieu prüm tom, e quel d’eira precis uossa madür.»

Cur cha purtretts as palaintan

Nina Dazzi s’occupa già daspö duos ans cun «las finaliteds – tuot schmetta üna vouta», scu ch’ella disch. Uscheja schmetta per ella uossa eir «mia paschiun e mia vita scu magistra, la pütta fixa professiunela chi d’eira üna granda resursa». Ed uossa s’allegra ella per qualchosa nouv. Ed ella managia cha forsà güda il proget da la publicaziun «da lascher ir quist’etappa da la vita scu magistra». Ella es uossa pronta per «s-chaffir lö per oter».

Düraunt la vita professiunela vaiva Nina Dazzi adüna darcho il bsögn da scriber sü poesias, scha purtretts as mussaivan – as palantaivan. E cha d’eira alura simplamaing «pü urgiaint, da las scriber sü» cu da las publisher. Cumanzo a scriber sü singulas poesias ho la mamma da duos iffaunts – intaunt creschieus – già giand a spass culla charrozzina: «Eau d’he scuviert da nouv la natüra ed ils contuorns cur ch’eau vaiva temp ed il pop durmiva. Eau d’he vis il muond cun oters ögls.» E già lo hegian ils purtretts clappo tuot in üna vouta plets. Plets per purtretts chi d’eiran zuppos aint l’intern. «Ils rests da la naiv sül Piz Mezsaun as müdaivan tuot in üna vouta i’l purtret da las blechas da mia nona». Eir per quist mumaint, cur cha purtretts as palaintan tar ella, chatt’la plets: Cha’s possa imaginer que «scu ün panun cha’s rolla oura». Uscheja naschan poesias in pochs mumaints, otras «d’he lascho madürer e glimo, ed aunch’otras sun aunch’adüna aint il chaschuo», disch ella.

Saduler la papardet cun poesias

Scha’s plets as fuorman tar Nina Dazzi, alura stu ella scriber sü quels dalum. E que daspö var trais decennis. Uschigliö vaun ils impissamaints a perder. Ella ho ramasso daspö ans ils plets in quaders. Ma que nun es më sto tema dals publisher, perche ch’ella as cuntantaiva da saduler sias «papardets» in ün möd figürativ. Scrivand sü ils purtretts, d’eiran quels conservos illa chaschetta persunela. E natürelmaing: «Dumenic scrivaiva e publicaiva», disch Nina Dazzi e managia sieu hom Dumenic Andry. Quel scriva da-

Cun «Papardets» ho Nina Dazzi uossa in maun si’egna ouvra.

FOTOS ANNA BOTT

«Minchataunt
vuessi
cha
mieus
stizis
füssan
davaunt
me»

Nina Dazzi, «Papardets»

spö bgers ans poesias e prosa cuorta – ed ho già survgnieu distincziuns litteraras.

La decisiun da publisher possa uossa eir esser cumbedada cun sfidas: «Il bel es da partir mieus impissamaints cun otra gieud. Ed il difficil es cha que es fich fragil, tü muossast qualchosa fich intim da te.» Ed a la fin «stust tü esser pronta: A partir da quel mumaint cha tü publicheschast, nu sun las poesias pü las tias. Ellas vaun oura, tü las laschast ir scu barchinas da palperi aint ill’ova.»

Poesias dal mer haun inizio il process

Publicho la prüma vouta ho Nina Dazzi pütost scu gag. L’an 2019 d’eira gnieu il clam per publisher texts illa revista Litteratura, suot il chavazzin «mar». Lo hegia ella inoltro poesias dal mer, perche ch’ella vaiva ün pèr chi s’adattai-van. Que d’eira l’inizi dad «ir oura cun tuot». Uscheja ch’ella lascha uossa ir sias poesias scu barchinas da palperi. «Per publisher drouva que il güst temp», disch ella. Uossa pera dad esser il güst temp pel pitschen s-chazi poetic.

Da la magistra a la poetessa

Nina Dazzi es naschida dal 1961, creschida sü a Samedan e viva cun sieu hom a Zuoz. Zieva avoir frequento il seminar da magisters, ho ella instruieu passa 20 ans scu magistra primara a Puntraschigna e Zuoz. Düraunt ün sabbatical ho’la lavuro ill’hotellaria, scuviert la Cuba e cumanzo cun üna furmaziun scu life coach. A partir dal 2010 ho ella do scoula e cuglio scholaras e scolars sül s-chelin ot al Lyceum Alpinum Zuoz scu eir a la scoula cumünela da Samedan. Ella ho fat alura la furmaziun da magistra secundara pel ram rumauntsch e pü tard surpiglio la carica scu incumbenzada per la bilingüited a la scoula cumünela da Samedan. Nina Dazzi ho festagio in favrer da quist an sieu

65vel anniversari ed es mamma da duos iffaunts creschieus.

Ella scriva daspö bgers ans lirica e prosa cuorta. Nina Dazzi publichescha regulermaing illas revistas Litteratura e Chalender Ladin e scriva per l’emischiun Impuls da Radiotelevisiun Svizra Rumantscha (RTR). Cun «Papardets» preschainta ella sieu prüm poemari. (cdm/fmr/ab)

Nina Dazzi nun ho be sves clappo cuaida da publisher, ella fo eir cuaida da ler poesias. La vernissascha dal poemari «Papardets» ho lö in sanda, ils 18 lügl 2026 a las 11.00 a Samedan. I’l ram da la «Favella bella» – la festa da la lingua rumauntscha – ho lö illa Chesa Planta la prelecziun e discuors cun l’autura. Per l’accompagnamaint musical pissera Pius Baumgartner.

SCUOL

Nino Niederreiter ha trenà cun giuvenils a Scuol

Fingia per la 30avla jada ha lö quist’eivna a Scuol illa halla da glatsch Gurlaina il chomp da hockey dad Ueli Hofmann ed Andy Plüss. Quista jada cul giast special: Il hockeyan da la NHL Nino Niederreiter.

RTR/FMR

VALLADER

Ueli Hofmann ed Andy Plüss sun persunalitats cuntschaintas illa scena da hockey – sco giovaders e sco trenaders. Lur carrieras activas han els però terminà fingia avant ün brav temp. Davo ch’els sves han schmiss da giovar activamaing a hockey, laivan els dar inavant lur experienza a la prosma generaziun ed han fundà il chomp da hockey. Quel fa uossa fingia pella 30avla jada fermativa a Scuol. Cun l’instrucziun da trenaders professiunals imprendan circa 100 giuvenils da tuot la Svizra il sport da hockey.

Giast special: Nino Niederreiter

Il chomp da hockey a Scuol ha üna lunga tradiziun. E tradi-zion esa eir ch’ün star da hockey actual fa visita al chomp.

Quista jada – in mardi passà – es il hockeyan grischun Nino Niederreiter stat sül glatsch a Scuol. 20 ons davo ch’el es sves stat quia sco giuven da 13 ons, es el tuornà a Scuol, uossa però sco star da la NHL e dals Winnipeg Jets. Nino Niederreiter ha dit in quell’ocasiun invers RTR: «Eu n’ha bleras algordanzas vi da quel chomp d’avant 20 ons. Eu d’eira fingia quella jada ün grond fan da quists trenamaints e sun eir hoz amo fan da quist chomp.» Per el esa cler ch’el voul uossa dar inavant alch da sias grondas experienzas als giuvenils. Uschè ha’l eir trenà in mardi passà culs giuvenils ed ha dat ün o tschel tip.

Hockey es hozindi tuot ün oter sport

Dürant ils ultims trais decennis cha’l chomp exista s’ha il sport da hockey però müda ferm. Quai constatescha eir ün dals organisateurs. Ueli Hofmann: «Quai nu’s lascha plü congualar cun plü bod. Il sport es gnü bler plü svelt, plü dür e cun daplü trics co da nos temp.» Plü ota la liga e plü svelt cha’l sport saja gnü. Chi saja perquai important d’imprender a giovar cun tempo fingia da pitschen sü. Eir quai imprendan ils giuvenils i’l chomp da hockey dad Ueli Hofmann ed Andy Plüss – cun sustegn da Nino Niederreiter.

Ün star da la NHL a Scuol: Nino Niederreiter ha visità in mardi passà il champ da hockey illa halla da glatsch Gurlaina. Quel champ po festagiar quist on seis giubileum da 30 ons.

FOTOS RTR

SAMEDAN

«Favella bella» – üna festa da la lingua in Chesa Planta

In sanda, ils 18 lügl, a partir da las 9.15 ho lö per la quarta vouta la festa da la lingua «Favella bella» illa Chesa Planta a Samedan, quist an cul titul «Bligna ed arsaia». Que ho l’instituziun fat a savair in üna comunicaziun.

Cun ün program chi nu cumpiglia brichafat be prelecziuns our d’ouvras litteraras rumauntschas, dimpersè eir musica, referats e discussiuns, dess la lingua e cultura rumauntscha gnir promossa e rinfurzada. A partecipeschan traunter bgers oters las scripturas Nina Dazzi e Gianna Olinda Cadonau, il teolog ed istoriker Jan-Andrea Bernhard, l’autur ed artist Donat Caduff, il musicist Pius Baumgartner, la chantautura Astrid Alexandre e la sopranista Sara-Bigna Janett.

Ün char cun café ed oter ed ün servezzan da catering satisfaron las cuaidas gastronomicas. Il pass dal di cuosta 50 francs, singulas occurrenzas cuostan 20 francs l’üna. Siand cha la plazza es limiteda, saja ün’annunzcha agradida, scriva la Chesa Planta. (cdm/fmr)

Infurmaziuns detagliedas ed annunzchas: chesaplanta.ch/cultura, telefon 081 852 12 72.